

Cal Cundo

Orpí

Ubicació

Comarca:	Anoia
Lloc/Adreça:	Cal Cundo. 08787. Orpí.
Emplaçament	Es troba a tocar de la carretera BV-2131, sota Can Bou, i al costat de la Fàbrica Nova.
Alçada:	339
Coordenades:	
Latitud:	41.52769
Longitud:	1.60725
UTM Est (X):	383805
UTM Nord (Y):	4598275

Classificació

Número de fitxa	08152 - 102
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Contemporani
Segle	XIX
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	No presenta problemes en les estructures, però si en les façanes que s'haurien de tornar arrebossar i pintar per donar-li un aspecte millor.
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	3884603CF8938N0002YJ
Autoria de la fitxa	Jordi Seró i Ferrer. IN SITU SCP
Data de registre de la fitxa:	dl., 20/10/2014 - 02:00

Descripció

El trobem ubicat sota el nucli de Can Bou, a peus de la carretera BV-2131, on hi ha el cartell d'Aigües Artés. Es troba quasi unit amb la Fàbrica Nova, i això li proporciona una estètica d'un gran conjunt. Es tracta d'un conjunt format per l'edifici amb funcions d'habitatge, les ampliacions d'aquests, diferents construccions annexes (on hi podem trobar un assecador de paper), un safareig, un pont i un aqüeducte que travessen la riera de Carme, i els diferents espais d'esbarjo que disposava la casa d'estiueig.

L'edifici principal es situa al nord del conjunt, és de planta rectangular, i consta de planta baixa i dues plantes de pis. Els murs estan fets amb carreus irregulars de pedra en filades horitzontals i amb les façanes arrebossades. La coberta és a dues vessants (est-oest) amb teula àrab.

La façana d'ingrés s'orienta a l'est, i presenta una entrada amb arc escarser a la planta baixa. Hi podem veure a l'entrada una inscripció amb la data de 1851. A la planta de pis hi té una altra entrada a la qual s'hi accedeix per unes escales que es recolzen a l'edifici annex. A la seva esquerra i a la part superior de la façana hi trobem unes finestres senzilles. Gran part de la façana, es troba coberta per un edifici annex.

La façana nord hi podem observar diferents finestres, i part de la façana a pedra vista. Cal esmentar que part de la façana es troba coberta pel recinte de la Fàbrica Nova.

La façana oest presenta diferents obertures i un cos adjunt de dues plantes i amb coberta a una vessant (oest).

La façana sud es troba pràcticament ocupada per una ampliació feta l'any 1958, quan la casa es va convertir en casa d'estiueig dels seus propietaris. El material constructiu s'observa que és diferent del cos primitiu sobretot pels murs, fets amb maons. Aquest cos és de la mateixa alçada que l'edifici principal, amb una planta baixa i dues plantes de pis. Té una estructura basilical amb grans finestrals i terrasses amb balustrada. Aquest cos presenta també un altre cos afegit, formant una gran terrassa a la planta de pis de l'anterior, amb la mateixa tipologia de balustrada dels abans esmentats. A la planta baixa forma un gran porxo, amb quatre grans obertures de mig punt, i una rectangular al centre, que donen accés al porxo. A l'interior del porxo, hi trobem l'entrada a l'edifici, també de mig punt. Davant del porxo hi ha un gran espai obert amb paviment de formigó.

Sota aquest patí hi trobem un petit espai on encara és visible el safareig, i l'espai on hi havia l'antiga piscina. Des d'aquí també s'accedeix al pont que travessa la riera de Carme en direcció a una de les mines d'aigua.

Finalment cal esmentar un edifici situat a l'est de l'edifici principal. És de grans dimensions, de planta rectangular i consta de planta baixa i planta de pis. Entre moltes de les funcions que ha tingut, havia estat un assecador de paper. Els murs estan fets amb carreus irregulars en filades horitzontals, i coberta a una vessant (sud) amb teula àrab. La façana d'ingrés es situa al sud, i presenta un arc escarser amb brancals de pedra. a la planta de pis hi trobem balcons i finestres senzills, alguns d'aquests aprofitant les antigues obertures del mirador. A la resta de façanes encara són ben visibles aquestes obertures reconvertides en noves finestres o tapiades.

Observacions:

(Continuació història:) El recorregut de l'aigua obtinguda de Cal Cundo fins a Igualada seria canalitzada primerament fins al dipòsit de Coll Bas, situat a la serra de Coll Bas a la localitat propera de Carme, i posteriorment distribuïda fins a Igualada.

A mitjans dels anys 50 del s. XX, es crea la casa d'estiueig de la família Artés a Cal Cundo, efectuant obres i ampliacions a l'edifici, i que es poden observar sobretot a la façana sud.

Història

La història de Cal Cundo va lligada a dos moments processos industrials diferents: Com a molí paperer i com a manantial d'aigua.

Del molí paperer ens queda visible l'edifici situat a l'est del conjunt, que tot i certes modificacions encara conserva en les façanes les finestres de l'assecador de paper.

Bartomeu Costas fou el seu fundador aproximadament a mitjans del s. XIX, però no descartem que prèviament hi hagués hagut algun altre molí paperer o bataner. Aquest consta com a propietari ja el 1853 i data que ens aproxima a la de 1851 que hi trobem a l'entrada. Continuà sent el propietari fins a inicis del s. XX, quan es adquirí per Joan Forn Tomàs. El molí continuarà funcionat fins ben entrada la Guerra Civil per la mateixa família.

Tot i això a partir de 1925 entra en joc un altre punt important de la història de Cal Cundo. Antoni Artés fou el fundador de l'empresa Aigües Artés i l'artífex de la compra de la finca de Cal Cundo l'any 1925, data a partir de la qual es portaria a terme un nou projecte d'abastament d'aigua a la ciutat d'Igualada.

Antoni Artés va néixer l'any 1853 a Santa Coloma de Gramenet, fou un home emprenedor que es va buscar la vida des de jove i que formà el seu caràcter i ambició empresarial per si mateix, ja que era fill d'una família que s'havia dedicat durant tota la seva vida a pagès. Aquest esperit emprenedor es veu reflexat en la importància que va assolir com a empresari Igualadí i català, dedicant-se al camp de l'obra pública i sent l'home que va fer possible la portada del ferrocarril a Igualada a més del fundador de l'empresa que actualment segueix mantenint el seu cognom.

Es traslladà a Igualada per motius de salut de la seva esposa Carme Verdaguer i s'instal·là a la casa coneguda com a Torre de l'Artés. L'any 1897 va canalitzar l'aigua que havia trobat en una deu situada prop del trencall de la Tossa fins a la torre Artés, fet que suposaria l'inici de la seva inclinació empresarial cap a l'explotació d'aigües. Després d'adquirir la propietat de diverses finques juntament amb les seves aigües, l'any 1901 decideix efectuar el primer projecte que donaria abastament potable a Igualada.

Finalment l'any 1925 decideix donar efectivitat a un ambiciós projecte que suposaria l'augment del cabal de la ciutat a partir de la compra de Cal Cundo, tot i això finalment va morir l'any 1927 sense poder realitzar aquest projecte.

El projecte que va empènyer a Antoni Artés a adquirir la finca de Cal Cundo va ser finalment realitzat per la seva filla i el seu gendre, Salvador Murt i Rosa Artés, hereus del patrimoni empresarial d'Antoni Artés.

Els nous administradors d'Aigües Artés van continuar la tasca del fundador, que havia excavat diversos pous i havia instal·lat mines a Cal Cundo per aconseguir la major explotació possible de les aigües de l'Obaga de Cal Cundo o també anomenades manantials de les fonts de Creixent. Tot i això, al mateix temps que Antoni Artés proposava aquest projecte ho feia també la família Homs, propietària de les aigües de Santa Càndia i promotora d'un projecte que pretenia assolir el mateix objectiu, el resultat de les obres i excavació de pous a Cal Cundo va ser la justificació d'un cabal prou abundant com per iniciar les obres que canalitzarien les aigües des de Can Bou fins a Igualada, fet que representà la victòria de l'empresa Artés. Tot i això, la portada d'aigües s'havia projectat per l'any de la compra de la finca i no fou fins set anys més tard (com a conseqüència dels aldarulls i protestes que la gent d'Orpí havia organitzat en contra del projecte) quan es va poder aconseguir fer-ho possible. Les obres es van finalitzar l'any 1934 quan el projecte va esdevenir efectiu i la conducció d'aigua va entrar en funcionament.

Bibliografia

EMPRESA AIGÜES ARTÉS, catàleg: 100 anys d'aigües Artés

GUTIÉRREZ POCH, Miquel (1999): Full a full. La indústria paperera de l'Anoia (1700-1998): Continuitat i modernitat, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona.

Valls, Anna. Treballs de seguiment historiogràfic del municipi d'Orpí (sense publicar).

